

päsihteeri Karanko

viite: VN/3050/2021

**PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO LUONNOKSESTA
HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI MAA-ASEMISTA JA ERÄISTÄ TUTKISTA JA
LAIKSI AVARUUSTOIMINNASTA ANNETUN LAIN (23/2018) MUUTTAMISESTA**

Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry edustaa Suomessa toimivaa puolustus-, ilmailu-, avaruus- ja turvallisuusteollisuutta. PIA:n noin 130 jäsenyrityksestä reilulla 20 %:lla on liiketoimintaa avaruustoimialalla. Muutama näistä on kaukokartoitus- tai maa- asematoimija. Näemme tarpeellisenä, että alalle saadaan laintasoinen säätely, mutta nyt esitettyjä lakeja tulee vielä työstää.

Yleiset huomiot

Suomalainen kaukokartoitustoiminta on edelläkävijä alan tutkimuksessa ja liiketoiminnassa. Kaukokartoituksen avulla saadun tiedon merkitys jatkaa kasvuaan ja tietoja hyödyntävät valtiot, yritykset, järjestöt sekä yksityishenkilöt. Kansallisen avaruusstrategiamme mukaisesti avaruusliiketoiminta on mahdollisuus Suomelle. Kansantaloudellinen intressimme on, että suomalaiset yritykset menestyvät alalla kansainvälisesti. Avaruustoimintaa koskevan kansallisen säätelyn tulee tämä mahdollistaa ja sen tulee olla ennakoitavaa sekä tavoitteissaan tasapainoista.

Teknologian kehittyessä myös avaruuden liiketoiminnalliset mahdollisuudet kasvavat, muodot kehittyvät ja avaruuden hyödyntäminen arkipäiväistyy entisestään. Lainsäädännössä tulee siten löytää tasapaino Suomen turvallisuuden sekä mahdollistavuuden ja rajoittavuuden suhteen. Tämä haasteellinen tilanne näkyy myös esitetyissä lakiehdotuksissa ja valitettavasti näkemyksemme on, että asiaa lähestytään lähinnä rajoittavuuden näkökulmasta.

Lakiesitysten tasapainoisuutta tulee parantaa. Kansallisen ja kansainvälisen turvallisuuden intressit tulee kyetä yhteensovittamaan paremmin liiketoiminnan ja tutkimuksen kanssa. Tasapainon saavuttaminen edellyttää vahvempaa säätelyn tavoitteiden ja vaikutusten tunnistamista ja arviointia.

Lakiesitykset jättävät myös liian paljon asioita tapauskohtaiseen harkintaan. Lakiesitysten useat epätasälliset termit kuten "tapauskohtainen", "sellainen valtio" tai

päsihteeri Karanko

”ulko- ja turvallisuuspoliittiset intressit” antavat teollisuudelle erittäin epävarman kuvan toiminnasta ja viranomaisen suhtautumisesta siihen. Liiketoimintaa rajoittavat seikat tulisi olla selkeitä, tarkkoja ja objektiivisesti tunnistettavia.

Lakiesitykset jättäisivät monen asian työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen valtaan. Esitysluonnoksessa ei rajata tai kuvata millä tavalla ministeriö tekisi arvionsa tarkempien säännösten tarpeesta tai sisällöstä. Tämä tarkoittaisi hyvin laajaa valtuutusta puuttua liiketoiminnan harjoittamiseen ministeriön asetuksella. Pidämme tätä erittäin epäterveenä ja huolestuttavana. Se tekisi säätelystä vaikeasti ennakoitavan ja vähentäisi läpinäkyvyyttä. Tämä heikentää suomalaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä. Kaukokartoitustoimintaan kohdistuvat rajoitukset ovat hyväksyttäviä, kun ne ovat täsmällisiä, tarkkarajaisia ja ennakoitavissa.

Lakiesityksillä on huomattavat rajapinnat ulkomaisten yritysostojen seurannasta koskevaan lakiin (172/2012) sekä kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annettuun lakiin (562/1996). Tulisi nyt esitettyä selkeämmin pohtia, minkä lain perusteella tietyt rajoitukset olisi tehtävä. Lakien yhtäläisyydet tulisi hyödyntää yrityksille ja viranomaisille koituvan hallinnollisen taakan minimoimiseksi ja synergioiden hyödyntämiseksi.

Esitysluonnos Avaruuslain muuttamiseksi ei sisällä tietoja siitä, millä tavalla on selvitetty tai harkittu voitaisiinko ehdotettavien muutosten tavoitteet saavuttaa kei-noilla, jotka rajoittaisivat perusoikeuksia vähemmän kuin esitysluonnoksessa on ehdotettu. Esitysluonnoksessa ei ole esimerkiksi kuvattu vaihtoehtoja, joissa säätelyllä asetettavat rajoitukset olisivat tarkkarajaisempia ja sisältäisivät vähemmän tapauskohtaista viranomaisten harkintavaltaa. Ennen kaikkea tarve olisi arvioida sitä, voitaisiinko kansalliseen turvallisuuteen, Suomen kansainvälisten velvoitteiden noudattamisen varmistamiseen ja ulko- ja turvallisuuspolitiikan asettamien välttämättömien rajoitusten tavoitteet saada toteutetuiksi sellaisin keinoin, joilla olisi vähemmän epävarmuutta luovia vaikutuksia alan yritysten liiketoimintaedellytyksille sekä siihen, miten Suomi voidaan nähdä alan toimijoiden kannalta ennakoitavana, vakaana ja turvallisenä liiketoimintaympäristönä.

Yritysvaikutusten arviointi

Avaruuslain muuttamisen perusteluissa todetaan yritysvaikutusten arvioinnin haasteellisuus. Esitetyllä säätelyllä olisi yrityksille myös muita mittakaavaltaan olennaisesti merkittävämpiä taloudellisia vaikutuksia kuin pelkät lupa- ja raportointiprosessit. Näitä ei ole arvioitu lainkaan. Tulisi arvioida rajoitusten merkitys

päsihteeri Karanko

yritysten liiketoiminnan harjoittamisen mahdollisuuteen, sijoittajien kiinnostukselle sekä kansainväliselle kilpailukyvyille. Suomen lainsäädäntö ja sen tasapainoisuus ja ennakoitavuus vaikuttaa suoraan ja välillisestikin suomalaisten avaruustoimijoiden liiketoimintaan ja kilpailukykyyn. Jos sääntely on ylimitoitettua ja sen seuraukset vaikeasti ennakoitavia, sääntelyyn liittyvät riskit jarruttavat yksityisiä investointeja. Avaruusliiketoiminnalle on ominaista, että merkittäviä investointeja on tehtävä etupainotteisesti, ja tällöin riittävän rahoituksen saatavuus on liiketoiminnan ja sen kasvun kannalta kriittistä. Merkittävä osa avaruusliiketoiminnan markkinoista, asiakkaista ja rahoittajista on kansainvälisiä.

Kansainvälinen vertailu

Tällä hetkellä kaukokartoitusliiketoiminnan markkinoiden suurimmat toimijat tulevat pääasiassa Yhdysvalloista. Tämän vuoksi on tärkeää varmistaa suomalaisten yritysten kilpailukyky erityisesti yhdysvaltalaisiin nähden. Yhdysvalloissa on hyvin liiketoimintamyönteinen lähestymistapa kaukokartoitustoiminnan sääntelyyn ja merkittävästi enemmän rahoitusmahdollisuuksia. on erityisen tärkeää, että kansallisen sääntelyn valmistelussa otettaisiin huomioon kansainvälinen vertailu liiketoiminnan harjoittamisen näkökulmasta ja erityisesti Yhdysvaltain lainsäädäntö kaukokartoitustoimintaan kohdistuvien rajoitusten ja suorituskyvyn arvioinneissa.

Ruotsi on maailman johtavia maa-asepalveluiden tuottajamaita. Valtionyhtiö Swedish Space Corporation ylläpitää maa-aseamia ainakin kuudessa maassa ja Ruotsissa on ja myös ulkomaisia maa-aseamia. Olemme siten yllättyneitä, ettei Ruotsin tilannetta tarkasteltu kansainvälisessä vertailussa.

Yksityiskohtaiset kommentit ja muutosehdotukset

Laki maa-aseamista ja eräistä tutkista

Soveltamisala 1 §

Pykälässä on rajattu merkittävä määrä toimijoita lain soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä on tarkoituksenmukaista, koska varsinaisia kaupallisia- ja viranomaistoimijoita on tällä hetkellä vain muutamia. Sitä vastoin ei-kaupallisena ja harrastustoimintana maa-asematoimintaa tai sellaiseksi rinnastettavaa tekevät monet yhteisöt ja harrastajat.

päsihteeri Karanko

Esitämme, että hallituksen esitykseen lisätään tätä selkeyttävä kirjaus ja alan harrastajat rajataan lain soveltamisalan ulkopuolelle (radioamatööritoiminta, sääsatelliittien avoin data, tutkimussatelliitit, satelliittibongarit, flight radar- harrastajat, jne.).

Luvan muuttaminen ja peruuttaminen 8 §

Pykälässä säädetään, että peruuttaessaan luvan viranomaisen voi määrätä toiminnanharjoittajan siirtämään maa-aseman toisen toiminnanharjoittajan tai viranomaisen jatkettavaksi. Tämä kirjaus on melko voimakas ja herättää jatkokysymyksiä liittyen esimerkiksi maa-aseman tai sen asiakkuuksien omistuksesta.

Tiedonantovelvollisuus 11 §

Tiedonantovelvollisuudesta §11 todetaan, että selvitys asiakkaista lähetetään vuosittain ja asiakassuhteista ilmoitetaan viipymättä. On oletettavaa, että maa-asemilla tulee olemaan kysyntää myös lyhytaikaisiin tai jopa kertaluonteisiin asiakassuhteisiin, joten viimemainittu ilmoitusvelvollisuus tulee olla sujuva ja riittävä.

Tarkastusoikeus 14 §

Pykälässä 14 todetaan että viranomaisella on oikeus päästä käsiksi dataan. Tulee tiedostaa, että välitettävä data voi olla kryptattua eikä toiminnanharjoittajallakaan ole pääsyä itse dataan.

22 § voimaantulo

Voimaantulossa tulee ottaa huomioon, että tällä hetkellä ei ole olemassa rekisteriä toiminnassa olevista maa-asemista. Näin ollen voisi harkita oletettavasti 12 kuukauden siirtymäajan koskevan kaikkia asemia tai selvittää olemassa tai rakenteilla olevat asemat.

pääsihteeri Karanko

Avaruustoiminnasta annettu laki

Soveltamisala 1 §

Esitysluonnoksen 1 §:n 3 momentin mukainen työ- ja elinkeinoministeriön asetuksenantovaltuus tulisi rajata tarkemmin. Kaukokartoitustoimijan tulee voida lain perusteella ymmärtää ja ennakoida, onko harjoitettu kaukokartoitustoiminta viitattujen suorituskyvyn raja-arvojen sisällä vai ei. Työ- ja elinkeinoministeriö tulisi velvoittaa kuulemaan kaukokartoitustoimijoita ennen asetuksen tarkoittamien raja-arvojen määrittelyä. Kaukokartoitustoimijoilla on kattava näkemys teknisistä parametreista ja raja-arvoista. Raja-arvojen määrittelyssä tulisi painottaa sotilaskäyttöön tarkoitettuja kyvykkyyksiä. Yksi varsin objektiivinen kriteeri olisi, operoiko laite tai laitteisto Kansainvälisen televiestintäliiton taajuusallokaatioiden mukaan sotilaskäyttöön tarkoitetuilla taajuuksilla. Jos laite ei operoi tällaisilla taajuuksilla, sen tuottama datakaan ei ole leimallisesti sotilaskäyttöön tarkoitettua, mikä tulee huomioida teknisiä raja-arvoja asetettaessa. Esimerkiksi tutkasatelliiteissa tämä raja olisi 1,2 gigahertsiä.

Määritelmät 4§

1 momentin 6 kohdassa tulisi täsmentää, ettei datan määritelmä kata tuotteita, jotka eivät pääasiallisesti perustu tämän lain soveltamisalaan kuuluvaan kaukokartoitukseen käytetyn laitteen tai laitteiston välittämiin signaaleihin. Esimerkiksi tuotteita, jotka on johdettu signaaleista yhdistelemällä dataan muita informaation lähteitä (esimerkiksi muuta sensoridataa, karttoja, säätietoja, havaintoja sosiaalisesta mediasta), ei tule pitää tässä kohdassa tarkoitettuna datana, jos käytetyn laitteen tai laitteiston välittämät signaalit eivät ole pääasiallinen osa tuotteen syntyprosessia.

Esitysluonnoksen perusteluihin viitaten tämän hetkinen datan laaja määrittely perusteluissa sisältää vaaran siitä, että mikä tahansa satelliittidataan jollakin tavalla perustuva analytiikkapalvelu tai analytiikka-tuote tulisi mahdollisesti säänneltäväksi. Tällä perusteella esimerkiksi tulvakarttojen, jotka perustuvat yrityksen satelliittidataan, mutta joissa satelliittidata ei ole nähtävillä, jakaminen julkisesti humanitäärisen työn tukemiseksi hankaloituisi olennaisesti mahdollisista tunnistamisvaatimuksista ja muista lain velvoitteista johtuen ja heikentäisi suomalaisen yritysten liiketoiminnallisia lähtökohtia huomattavasti verraten muihin kansainvälisiin kilpailijoihin.

Esitämme 1 momentin 6 kohdan perusteluihin seuraavan tarkennuksen (lihavoidulla):
"Kaukokartoitustoimijalla on vastuu datan turvallisesta säilyttämisestä sekä

päsihteeri Karanko

*luovuttamisesta vain tunnistetuille asiakkaille, jonka perusteet datan käytölle kaukokartoitustoimija tuntee, mutta sen vastuulle ei katsota kuuluvaksi asiakkaidensa datan käsittelytoimet, kuten uusien palveluiden ja tuotteiden tuottaminen dataa edelleen jalostamalla **tai datan luovuttaminen eteenpäin**. Rajauksen tarkoituksena on ehkäistä sitä, että ns. loputon tai rajaamaton vastuu datan liikkumisesta toisi toiminnanharjoittajalle ylimääräistä riskinkantoa tai kustannuksia."*

Lisäksi esitämme ko. kohdan perusteluihin selvennystä: "Yritykset voivat jakaa kaukokartoituskuvia ja -dataa markkinointitarkoituksiin esimerkiksi internetsivuillaan." Kyse on kansainvälisestä käytännöstä, jonka rajoittaminen Suomessa vaikeuttaisi yritysten kilpailumahdollisuuksia kilpailijoihinsa verraten.

Avaruustoiminnan luvanvaraisuus ja luvan myöntämisen edellytykset 5 §

Esitysluonnoksen perusteella toimijan on joissain tapauksissa mahdotonta arvioida onko toiminta ristiriidassa ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa ja täyttyykö siten luvan myöntämisen edellytykset. Kokemuksemme Suomen vientivalvontapolitiikan ennakoimattomuudesta ja sen vaikutuksista yritysten kansainväliselle kilpailukyvyille ja verkostoitumiselle ovat huonot. Huolemme on, että myös tällä lainsäädännöllä tehdään lyhytjänteisiä ja yrityksille ennakoimattomia päätöksiä, millä on kilpailukyvyn lisäksi vaikutuksia yrityksen arvon kehitykseen ja rahoituksen saatavuuteen.

Esitämme, että lain perusteluissa todettaisiin, että toiminnanharjoittajalle jo myönnetty avaruustoimintalupa ja toiminnanharjoittajan toimiminen lupaehtojen mukaisesti johtaisivat siihen, että lupa lähtökohtaisesti myönnettäisiin myös muutoksen tultua voimaan, vaikka 5 kohdan arviointikriteeristö periaatteessa nyt tiukentuisikin. Tämä olisi perusteltua, jotta sääntelyn muutoksella ei luotaisi epävarmuutta jo luvan saaneiden toiminnanharjoittajien toimintaan.

Satelliittikaukokartoituksen luvanvaraisuus ja luvan myöntämisen edellytykset 11 a §

Esitämme, että laissa kirjataan kaukokartoitusluvan olevan toimijakohtainen, jolloin lupaa ei tarvitse hakea erikseen jokaiselle satelliitille. Päinvastainen lopputulos tekisi käytännössä hyvin hankalaksi operoida useiden satelliittien konstellaatiota. Kerran haettava toimijakohtainen lupa vähentäisi hallinnollista taakkaa ja toisi varmuuden sille, ettei eri aikoina annettuihin lupiin kohdistuisi erilaisia lupaehtoja. Tämä olisi yhdenmukaista mm. Yhdysvaltojen säätelyn kanssa.

päsihteeri Karanko

Lähtökohtaisesti luvat tulisi myöntää toistaiseksi voimassa oleviksi, jotta toiminta olisi ennakoitavaa. Satelliittikohtainen ja/tai määrä-aikainen luvitus asettaisi suomalaiset yhtiöt merkittävästi laajemman hallinnollisen taakan kohteeksi ja toisi epävarmuutta toimintaan.

Vaikka yksityiskohtaisissa perusteluissa onkin tähän viitattu, 2 momentin 1 kohdan perusteluissa tulisi korostaa, että toimijalle jo myönnettyt avaruustoimintaluvat, joita toimija on asianmukaisesti noudattanut, tulisi lähtökohtaisesti katsoa riittäväksi selvitykseksi toimijan luotettavuudesta. Tämä koskisi myös aiemman lain aikana myönnettyjä avaruustoimintalupia. Käytännössä sama luotettavuuskriteeri on ollut arvioitavana jo aiemman lain voimassa ollessa, joten oikeusvarmuuden kannalta olisi perusteltua voida luottaa, että luotettavuuskriteerit on asianmukaisesti arvioitu aiempien lupien käsittelyvaiheessa.

2 momentin 3 kohdassa tulisi korostaa, että jos muut ulkomaiset tai kotimaiset toimijat kuin kaukokartoitusluvan hakija kaupallisesti tarjoavat suorituskyvyltään olennaisilta osin vastaavaa tai parempaa kyvykkyyttä, tällöin lupaan ei tältä osin aseteta laitteiston teknisiä ominaisuuksia tai muita kaukokartoitustoimijan suorituskykyä (esim. satelliittidatan resoluutio, aikaresoluutio tai toimitusnopeus) koskevia rajoittavia ehtoja. Tällainen selvennys on tärkeää yritysten kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta.

Jos lupaan on asetettu laitteiston teknisiä ominaisuuksia tai muita kaukokartoitustoimijan suorituskykyä rajoittavia ehtoja, mutta muiden toimijoiden tarjoamien suorituskyvyn muutosten vuoksi olennaisilta osin vastaavat tai paremmat kyvykkyydet tulevat kaupallisesti tarjolle, on tärkeää, että luvanhaltijalla on oikeus saattaa rajoitukset työ- ja elinkeinoministeriön uudelleen arvioitavaksi. Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi lähtökohtaisesti poistaa tällaiset rajoitukset, jotta niiden kohteena oleva kaukokartoitustoimija ei rajaudu pois kilpailuilta markkinoilta.

2 momentin 3 kohdassa tulisi niin ikään korostaa, että laitteiden tai laitteiston teknisten ominaisuuksien arvioinnissa tulee keskittyä suorituskykyyn, jota toiminnanharjoittaja yleisesti tarjoaa asiakkailleen. Teoreettiset tai spekulatiiviset kyvykkyydet tulee jättää huomiotta, sillä ne voivat huomattavastikin ylittää sen, mitä toimija yleisesti tarjoaa asiakkailleen, tai mitä edes on liiketoiminnallisesti mielekästä tarjota. Arvioitaessa, mikä kyvykkyys on yleisesti tarjolla, ensisijaista merkitystä tulee antaa kaukokartoitustoimijan yleisille tuote- ja toimitusehdoille. Nämä ehdot on tyypillisesti asetettu julkisesti saataville asiakkaiden käyttöön.

päsihteeri Karanko

Lisäksi kynnyksen rajoittaa laitteistoa, joka ei operoi Kansainvälisen televiestintäliiton taajuusallokaatioiden mukaan yksinomaan sotilaskäyttöön tarkoitetuilla taajuuksilla, tulee olla olennaisesti korkeampi kuin yksinomaan sotilaskäyttöön tarkoitetuilla taajuuksilla operoivan laitteiston kohdalla. Tämä tulisi selventää esitysluonnokseen. Esimerkiksi tutkasatelliiteissa tämä raja olisi 1,2 gigahertsiä.

2 momentin 4 ja 5 kohtien osalta on tärkeää huomioida ja selventää, että kaukokartoitustoimija on käytännössä riippuvainen asiakkaan tuottamasta informaatiosta. Toimijoilla on erittäin rajalliset kyvyt verifioida asiakkaitaan ns. normaaliin liiketoimintaan kuuluvan prosessin ulkopuolelta.

2 momentin 7 kohdan osalta, kuten edelläkin on todettu, esitystä tulisi muokata siten, että kaukokartoitustoimija voi yksiselitteisesti lain perusteella ymmärtää, onko sen harjoittama kaukokartoitustoiminta ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden, Suomen kansainvälisten velvoitteiden tai ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa.

3 momentin osalta on syytä viitata menettelyyn, josta on säädetty laissa ulkomaisten yritysostojen seurannasta. Omistuksen arviointia ei tulisi tehdä päällekkäin erilaisissa menettelyissä, eikä kriteerien tule olla tiukempia kuin laissa ulkomaisten yritysostojen seurannasta. Jos ulkomaalaiselle omistajalle on jo myönnetty lupa em. lain perusteella, ei ko. tahon omistajuutta tule uudestaan arvioida nyt esitetyn lakimuutoksen perusteella.

Satelliittikaukokartoituksen turvallisuusvaatimukset 11 c §

11 c §:ssä tulee täsmentää, että turvallisuusvaatimukset koskevat kaukokartoitustoiminnan harjoittajan **omassa käytössä olevia laitteita ja laitteistoja sekä omaa toimintaa**. Luvanhaltija ei voi vastata muiden tahojen toiminnasta tai näiden laitteista tai laitteistoista. Luvanhaltija ei voi esimerkiksi olla vastuussa ulkopuolisen maa-asemapalvelua tarjoavan tahon eikä myöskään asiakkaidensa toiminnan, laitteiden tai laitteiston turvallisuudesta.

1 momentin 3 kohdassa viitataan siihen, että ulkopuolisilla tahoilla ei ole oikeudetonta pääsyä satelliittikaukokartoituksessa käytettäviin laitteisiin ja tiloihin eikä toiminnassa tuotettuun dataan. Kaukokartoitus-toimijalla tulee olla vapaus järjestää toimintansa liiketoiminnallisesti järkevällä tavalla. Tämän vuoksi perusteluissa olisi hyvä selventää, että esimerkiksi kaukokartoitustoimijan kanssa samaan konserniin kuuluvien

päsihteeri Karanko

ulkomaisten yhtiöiden työntekijöillä tai kaukokartoitustoimijan yhteistyökumppanilla voi olla liiketoiminnallisesti perusteltu syy päästä käsiksi laitteisiin, tiloihin tai dataan, eikä tällaista pääsyä tule pitää "oikeudettomana". Myöskään lain mukaan tunnistettujen asiakkaiden pääsyä dataan ei voi pitää "oikeudettomana".

1 momentin 3 kohdan perusteluissa on maininta, että "Tältä osin merkitystä on myös sillä, miten kaukokartoitustoimija hallinnoi sitä, mitä tietoja asiakkaalle annetaan tai mihin tietoihin asiakkaalla on pääsy." Maininnan merkitys on epäselvä, sillä perusteluissa ei lainkaan avata, mitä tai millaisia tietoja tarkoitetaan. Kaukokartoitustoimija ei siten pysty myöskään arvioimaan "merkitystä", joka tällaisille tiedoille annettaisiin, eikä ottamaan asian vaikutusta huomioon tietojen hallinnoinnissa.

1 momentin 4 kohdan osalta on tärkeää huomioida ja selventää, että kaukokartoitustoimija on käytännössä riippuvainen asiakkaan tuottamasta informaatiosta. Toimijoilla on erittäin rajalliset kyvyt verifioida asiakkaitaan ns. normaaliin liiketoimintaan kuuluvan prosessin ulkopuolelta.

5 momentti antaisi laajat valtuudet antaa määräyksiä sääntelyn yksityiskohdista työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Tämä tarkoittaisi sitä, että kaukokartoitustoimijat eivät pystyisi etukäteen ennakoimaan kuinka laajoja rajoituksia sääntely aiheuttaisi.

Datan luovuttaminen 11 d §

11 d § 3 momentin mukaan toimijan ilmoitusvelvollisuus soveltuisi, jos "on syytä epäillä luovuttaneensa dataa ei-toivotulle tahoille tai tarkoituksiin, joiden se epäilee vaarantavan kansallisia turvallisuusetuja tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden noudattamisen taikka olevan ristiriidassa Kohdan perustelut jättävät asian toimijoille epäselväksi.

4 momentin mukainen etuoikeus datan luovuttamisessa asianmukaisille Suomen viranomaisille tulisi määritellä selkeästi ja tulla sovellettavaksi vain valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa. Kaukokartoitustoimijan näkökulmasta on täysin läpinäkymätöntä, mitä tarkoitetaan "niitä vastaavilla tilanteilla". Myös kaukokartoitustoimijan sopimusvelvoitteiden kannalta (erityisesti force majeure - lauseke) on merkityksellistä, että kyseessä on valmiuslain mukainen tilanne.

4 momentissa ei ole huomioitu, millainen vaikutus etusijan tarjoamisella on kaukokartoitustoimijan olemassa oleviin asiakassitoumuksiin. Se, että datasta

päsihteeri Karanko

perustelujen mukaan maksettaisiin normaali hinta, ei korvaa liiketoiminnan menetystä ja/tai sopimuksellisia sanktioita, joita kaukokartoitustoimijan tulee maksaa asiakkailleen, jos etusijan tarjoamisen vuoksi toimija ei suoriudu velvoitteistaan. Kaukokartoitussatelliittien kuvantamiskapasiteetti on rajallinen ja tilausten toimittaminen asiakkaille vaatii tarkkaa suunnittelua. Tulisikin säätää toimijoiden oikeudesta saada kaikesta etusijan käyttämisestä aiheutuneesta vahingosta korvaus.

4 momentin perusteluihin tulisi lisätä (lihavoidulla): *"Viranomaiselle turvattava etuoikeus merkittävien asianomaisen viranomaisen datapyynnön täyttämistä viipymättä ja antaen sille etusija kaikkiin muihin asiakkaisiin nähden. Datan luovuttamisesta maksettaisiin normaali korvaus. **Datan luovuttamiseen sovelletaan tällöin kaukokartoitustoimijan tavanomaisia toimitusehtoja ja lisenssejä.**"*

5 momentti antaisi jälleen erittäin laajat valtuudet antaa määräyksiä sääntelyn yksityiskohdista työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Viittaamme aikaisemmin esittämiimme kommentteihin asiasta.

Tiedonantovelvollisuus 12 §

2 momentin perusteluissa todetaan, että "Pykälän mukaisia ilmoitettavia muutoksia olisivat kaikki muutokset, jotka voivat vaikuttaa luvan myöntämisen edellytyksiin tai luvan ehtoihin, toimintaan liittyvät häiriötilanteet, ml. yhteyden menetys, sekä muutokset toiminnan vastuu-henkilöissä ja yrityksen omistussuhteissa. Omistajuuden muutos voi vaikuttaa valtion ulkopoliittisiin tai turvallisuusasetuihin." Omistajuuden muutosten arviointi tulisi tapahtua ainoastaan siinä menettelyssä, jossa niitä arvioidaan lain ulkomaisten yritysostojen seurannasta mukaisesti. Tältä osin ei ole perusteltua luoda ylimääräistä ja päällekkäistä sääntelykuormaa ja rajoitteita kaukokartoitustoimijan omistusmuutosten osalta, jos ne eivät edellytä lupaa lain ulkomaisten yritysostojen seurannasta mukaisesti. Tämä tulisi korjata ja selventää esitykseen.

2.8 Luvan muuttaminen ja peruuttaminen 13 §

Esitysluonnosta tulisi muuttaa siten, että omistusmuutoksia, jotka eivät vaatisi lupaa lain ulkomaisten yritysostojen seurannasta, ei tulisi arvioida myöskään 13 §:n mukaisessa arvioinnissa. Ylipäättään kynnys luvan muuttamiselle tai peruuttamiselle tulee olla korkealla, jotta yritykset voivat toimia varmalla pohjalla.

päsihteeri Karanko

1 momentin 4 kohdassa tulee korostaa, että muuttaminen tai peruuttaminen kansainvälisten sitoumusten tai velvoitteiden vuoksi tulee perustua yksiselitteisiin velvoitteisiin ja olla läpinäkyvästi arvioitavissa.

2 momentin osalta tulee korostaa, että lähtökohtaisesti ennen muuttamista tai peruuttamista toiminnanharjoittajan tulee saada korjata puute, virhe, rikkomus tai laiminlyönti. Tällaisessa tilanteessa myös määräaika tulisi asettaa siten, että korjaaminen on mahdollista. Myös erillisestä toimijan kuulemismenettelystä tulisi säätää tarkemmin.

3 momentissa ehdotettu keskeytysoikeus on liian laaja ja toimijoille epäselvä. Kohdassa on säädettävä erillisestä kuulemismenettelystä ennen keskeytystä. 3 momentissa mukaisen keskeytyksen tulisi voida koskea vain sitä osaa kaukokartoitustoiminnasta, joka on välttämätöntä keskeyttää kansallisen turvallisuuden tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden vuoksi.

On mahdollista, että esitysluonnoksen mukainen sääntely johtaisi luvan muuttamiseen tai peruuttamiseen taikka keskeytysmääräykseen ilman, että kyseessä olisi toimijan oma laiminlyönti tai muutoin toimijasta johtuva tilanne. Sen vuoksi tulisi säätää siitä, että toimijalle korvataan viranomaisen toimenpiteistä ja lupien muutoksista aiheutuneet vahingot niissä tapauksissa, joissa kyse ei ole toimijan omasta laiminlyönnistä. Tällaisessa tilanteessa toimijalle aiheutuneet vahingot tulisi korvata täysimääräisesti.

Valvonta 14 §

Perustelujen mukaan "Lisäksi kaukokartoitustoimijan tulisi sisällyttää raporttiin selvitys toteutuneista asiakkuuksista ja tilanteissa, joissa kaukokartoitustoimija on kieltäytynyt asiakassuhteesta tai datan luovuttamisesta." Tämän raportointivelvollisuuden tulisi soveltua vain tilanteisiin, joissa toimija on kieltäytynyt asiakassuhteesta kansallisen turvallisuuden, Suomen kansainvälisten velvoitteiden tai ulko- ja turvallisuuspoliittisten intressien vuoksi. Käytännössä olisi mahdotonta, ja lain tarkoituksen näkökulmasta tarpeetonta, pitää kirjata kaikista mahdollisista liiketoimista, joista kaukokartoitustoimija kieltäytyy. Valtaosa kieltäytymisistä johtuu kaupallisista ja liiketoiminnallisista syistä, kuten hinnoittelusta, sitoumuksista muille asiakkaille, riittämättömästä kuvantamiskapasiteetista tai datan teknisten ominaisuuksien ja asiakkaan vaatimusten kohtaamattomuudesta.

päsihteeri Karanko

Tarkastusoikeus 15 §

Tarkastusoikeus tulisi rajata vain välttämättömiin aineistoihin. Sen tarkastamiselle minkälaista dataa satelliittioperaattorit toimittavat asiakkaille tulisi olla erityisen painavat perusteet, sillä toiminnan luonteesta johtuen usein asiakkailta, kuten länsimaisilla valtiollisilla toimijoilla, voi olla hyvin korostunut ja perusteltu intressi varmistaa, ettei kenelläkään muulla ole pääsyä dataan. Ehdotettu sääntely heikentäisi suomalaisten toimijoiden kilpailukykyä erityisesti valtiollisten asiakkaiden osalta.

Ehdotamme 15 §:n lisättävän, että tarkastusta suorittavalla virkamiehellä tai asiantuntijalla on oikeus saada tietoa kaukokartoitustoimijan asiakkaalle toimittamasta datasta ainoastaan, jos se on välttämätöntä erittäin tärkeän kansallisen edun turvaamiseksi.

Siirtymäaika ja sääntelyn soveltaminen

Esitetty 12 kuukauden siirtymäaika on kaukokartoitustoimijan näkökulmasta liian lyhyt ottaen huomioon olemassa olevat asiakkuudet ja sopimusvelvoitteet. Lisäksi laajojen asetuksenantovaltuuksien vuoksi 12 kuukauden siirtymää ei voida pitää riittävänä, sillä velvoitteiden yksityiskohtia (kuten soveltamisalan laajuus kaukokartoituksen osalta) jäisi lain voimaan tullessa avoimeksi.

Siirtymäajan tulisi olla vähintään 24 kuukautta ja kattaa lupasääntelyn muutokset kokonaisuudessaan. Määräajaksi myönnettyjen lupien osalta tulisi soveltaa lupien antamisen aikana voimassa ollutta lainsäädäntöä lupien voimassaolon päättymiseen saakka.